

בְּהוֹרָא

אור העבודה
הפנימית בדרך
הבעש"ט הק



י"ל ע"י ממלכת "אש החסידות" העולמית

גליין ו - תמוז תש"פ

נושאי השבוע ב"נהורא"

הוקם לעיני הגה"צ רבי משה בן רבי יוסף זצ"ל אב"ד טורדא

הכוזרי בעולם החסידות

אש העבודה: אחד המעמיק ואחד המרגיש, ובלבד שיתחבר בלבבו לשמים

הצדיק שישב שבעה ככלא

תנו רבנן מעשה: פרשת מאסרו של רבי אהרן מצאנו-קריין ז"ע - לרגל יומא דהילולא

האם יש לנו שנאת חנם

נהורא מעליא: אך מגלים את השנאה השורשית שבועמק הלב?

במציאות שלי, האם יסייע להגדיל את המציאות שלי, או שמא יוריד מהמציאות שלי בעולם. ולפי זה מחליט האם להתחבר אל האדם ולאהוב אותו, או שמא לדחותו ולא לסבול אותו.

אדם אוהב את העני - כי העני יצטרך אליו, ואוהב את העשיר - כי מקווה שיקבל ממנו טובת הנאה. הוא אוהב את החלש ממנו ואת החזק ממנו, אבל מי שעומד עמו שוה בשוה - הריהו זקוק לבחון אותו האם יוסיף על מציאותו או שמא יגרע ממנו.

כולם אוהבים את המשוגעים כי הם לא נחשבים כיריבים. כל אחד שונא את המתחרים. שלו אך לא את מי שאינו ראוי להיחשב כמתחרה.

לכן אם המשוגע יעליב בן אדם, לא יכעס עליו האדם ולא יתפרץ עליו קצפו, כי בתוך הלב פנימה אין לו עליו שנאה. הוא לא מאיים על המציאות שלי.

אפשר להתקל בתופעה זו, כאשר יהודי משמיע רעיון מסוים, בפרט בענייני עבודת ה' או בסוגיות הש"ס, ומיד מתקוממים כנגדו ומשמיעים סברא הפוכה - המבוססת בדרך כלל על כרעי ההגיון והשכל, אך שורש הדבר הוא משום שצריך לומר להיפך מזולתו, ומה שחברו יגיד, יצטרך לומר להיפך (ראה יסוד העבודה ח"ב מכתב סב, וקונטרס 'החלצו' להרש"ב אות ח).

הלב כואב לשמוע דברים כאלו. אבל כל אדם, בסתר לבו ימצא שגם אצלו מקננת תופעה זו.

זו לא בושה לומר שהאדם נולד עם מדות מגונות, לדאבונינו. אין צורך לחפש תירוצים כיצד להצדיק את עצמינו, כי 'עיר פרא אדם יולד', כך נולדנו - 'צר לב האדם רע מנעוריו' וצריך לתקן ולהפוך מרע לטוב, משנאת חנם לאהבת חנם, לאפכא חשוכא לנהורא. וכעת - בימים הללו - הוא הזמן הנכון והראוי לכך.

[מתוך "אש הפרשה" - פר' פנחס]

האדם עם רוע בקרבו, אף שבמעשה הוא מתגבר וכמעט אינו מעורב בשנאת אנשים, אך כל זה הוא רק בחיצוניות, אבל בפנימיות לבו יש רקב קנאה ושנאה, וכמאמר ה'פרי הארץ' (פר' כי תשא): 'שורש הרע יותר קשה מגוף המעשים הרעים'.

יתכן מאד שהאדם לא יכול לסבול את השני ללא סיבה כלשהיא. לעיתים הוא מרגיש שהפרצוף שלו אינו מוצא חן בעיניו. בפעם הראשונה שראה אותו עלה בליבו דחייה ממנו, הוא לא יכול לסבול אותו, ללא שום סיבה מורגשת.

חסרון זה נעוץ בקושי מסויים בנפשו של האדם. הוא רואה את הדמות שכנגדו כאויב, כאילו בא לחטוף ממנו משהו, להוריד ממציותו.

חז"ל אמרו (יומא לח): אין אדם נוגע במוכן לחברו ואין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלוא נימה. אבל בני האדם חשים לפעמים כאילו ההצלחה של הזולת מורידה מהצלחתו. המציאות של השני, כלומר, עצם הדבר שהוא נמצא בעולם, בלי שיעשה כלום, מורידה מהמציאות שלי. הוא 'אויב' בפוטנציאל, לפעמים זוכה בגורל במקומו, לפעמים לוקח מחבירו את כובע הנצחון, את 'מלך הכתה' בשנות הילדות. האדם חושב לעצמו: אילו לא היה חברי קיים בעולם, יתכן מאד שהייתי זוכה בגורל, נחשב כמוצלח יותר וכו'.

הרגשה זו, שמציאותו של חברו סותרת את מציאותו, איננה בידועין ובהרגשה, אלא מוסתרת בתוך-תוכו, בעומק הנפש פנימה, באופן מוסתר ונעלם, נעלם כל כך אף מעצמו.

שנאה מוסתרת זו מתגלית בשעה שחבירו פוגע בו. די בפגיעה קלושה בכדי לעורר את הר הגעש הכבוי. באותה שעה יוצאת השנאה הסמויה מהמסתור ופורצת לחוץ.

בפעם הראשונה שאדם פוגש את חברו, הוא מביט עליו ושואל את עצמו: האם אדם זה מכיר

נהורא מעליא

בימים אלו, כאשר מתגברים הכיסופין והשתוקקות לבית המקדש בתפארתו, צריך להתעורר בשאלה: מה אנו יכולים לעשות כדי לקרב את בנין בית המקדש השלישי.

חכמינו ז"ל (יומא ט:) מגלים לנו את הסיבה שבגללה חרב בית מקדשינו ואנו שרויים עכשיו בגלות מרה וחשוכה: "שנאת חנם", השקולה שנאת חנם כנגד שלש עבירות: עבודה זרה, גלוי עריות, ושפיכות דמים.

יתכן שהאדם יחיה כאן בעולם עשרות שנים ולא יצליח לגלות את השנאה הזאת כי עמוקה היא למאוד, אך בימים אלו נאלצים הננו לפתוח את הנושא, והמטרה איננה לשבור את האדם, אלא ליקח את השנאה החינמית הזאת ולהפכה לאהבת חנם, אהבה על לא דבר. ומשם ואילך נוכל למצוא את הפתח אל גאולתינו, הפרטית והכללית.

יש אחד שאוהב את כולם וכולם אוהבים אותו, והוא שואל: מה נקרא 'שנאת חנם'. כמעט אין לי שונאים, וגם אני אינני שונא כמעט את אף אחד. יש לי רשימה מצומצמת מאוד של חברים שאיני יכול לסבלם ושיש לי טענות עליהם, אבל כל אחת סיבתה בצידה, פלוני בגלל סיבה פלונית, ואלמוני משום סיבה אלמונית, אין כאן 'שנאת חנם', זה לא שאני שונא סתם אנשים ברחוב.

התשובה לכך היא, כי באם יש לך 'רשימה שחורה' של שונאים עם סיבה מוצדקת ונכונה, סימן שבמעמקי הנפש יש שורש של רע, שמשם נולדו וצמחו כל אותם שונאים, אפילו שיש לכאורה סיבה הגונה לשנוא אותם מחמת עוולה שבידם.

שם - בשורש הרע - צריך לטפל ולעקור את שורש פורה ראש ולענה. כי באם לאו, מסתובב



מעשיהם של צדיקים
ודרכיהם בעבודת ה'

תנו רבנן מעשה



הרה"ג רבי משה רויטמאן שליט"א
ממשפעי "אש החסידות"

עם השכינה בגלותה

פרשת מאסרו של הרה"ק רבי אהרן מצאנז-קרייז ז"ע – לרגל יומא דהילולא – ר"ח אב

כשוכחים רגע אחד מהשי"ת!... פסק נחרצות (ראה דגל מחנה אפרים פרשת ויקרא, ד"ה אשר נשיא).

ואכן, בית המשפט בווינה דן את רבי אהרן לשישה שבועות מאסר עם עבודת פרך, ואת שני הדיינים לארבעה שבועות. יחד עם זאת גזרו שיום אחד בשבוע במשך תקופת המאסר עליהם לצום ולא לאכול מאומה.

פסק הדין שבר את ליבם של ישראל, ונעשו ניסיונות רבים לפדות את הצדיק ושני דייניו משביים. לאחר מאמצים התקבל הגאון רבי **שמעון סופר מקראקא** לביקור בארמונו של הקיסר פרנץ יוזף, ובידו מכתב בקשה 'מיותר ממאה רבנים בגאליציע אשר יתחננו לפניו, למחול להרב הג' מסאנץ ובית דינו, על אשר העוה נגד משפט הארץ, ולפטור אותם מהעונש אשר נחרץ עליהם משופטי הממשלה בווינ' (לשון כתב-העת 'הלבנון' מאותם הימים). הקיסר קיבלו בכבוד מלכים, 'כה שמח אני לקבל פני אדם נכבד כל-כך בהיכל' - אמר לו. בירך רבי שמעון ברכת 'שחלק מכבודו' בעיניי עצומות, ומרוב התלהבות נשטט המכתב מידו ארצה. כשסיים לברך פתח את עיניו והנה המלך עומד לידו, ומוסר לו את המכתב שנפל. לאחר שקרא את אגרת הבקשה, והקשיב לתחנוניו הנוספים של רבי שמעון בעל-פה, הבטיח לו הקיסר שיוורה להקל בעונש, ואמר לו שילך לביתו, וישיב למשלחיו את הבשורה הטובה. ואכן לאחר ימים מספר הורה שר המשפטים להחליף את עונש המאסר במעצר בית.

ואולם, עוד בטרם השתחרר מן המאסר, נסתלק אביו הקדוש - בעל 'דברי חיים' - לגנזי מרומים, ביום כ"ה ניסן תרל"ו. ולא הואילו כל ההפצרות להחיש את שחרורו, רק להלוויה עצמה ניתנה לו הרשות לצאת בליווי משמר של שוטרים חמושים שהחזירוהו תיכף לאחר מכן אל בית האסורים, שם ישב שבעה, כשחסידיים ואנשי מעשה מתחלפים במשמרותיהם להשלים לו מנייני תפילה ולימוד משניות.

כך היו הצדיקים משתתפים בצער השכינה, וסובלים את סבלה, בכוחם ובזכותם נפיק מן גלותא ברחמי, אכ"ר.

מקורות: י"ג אורות; רבינו הקדוש מצאנז

היה זה בשלהי החורף תרל"ו. יוסף הכהן, מתושבי צאנז, איש אלים ותקיף, נתפס על ידי שומרי הגבול כשהוא מבריק סחורה שלא כחוק. הוא הובל למעצר, וכאשר נחקר על מעשיו, שיקר וטען כי הסחורה אינה שלו, אלא של יהודי אחר מתושבי העיר. אותו יהודי אומלל, שעולמו חשך בעדו, פנה בצר לו לבית דינו של רבי אהרן, שקרא מיד ליוסף לבוא ולהתדיין בפניו, אלא שהוא סירב, והודיע לבעל דינו כי לא יעמוד אתו לדין כי אם בפני הערכאות. בפעם האחרונה ששלחו הבית-דין-צדק להזמינו, הודיעוהו על ידי השמש, שאם לא יציית יטילו עליו חרם. על כך השיב יוסף בעזות, שאם יטילו עליו חרם, ילך ויתלונן בפני השלטונות, ויושיב את הרב ובית דינו במאסר, על הטלת החרם שנוגדת את החוק.

ותהום כל העיר. נסערים עד נפש דרשו היהודים שהבית-דין-צדק יעניש את המחוץ.

ועוד בטרם הוחלט כדת מה ייעשה לו, נתלו כרזות ברחובותיה שיוסף הכהן מוטל בחרם, ובחג הפסח מנעו ממנו לעלות על הדוכן בשעת ברכת כהנים. משראה כי כלתה אליו הרעה מאת הקהל הקדוש, פנה להגיש תביעה נגד רבי אהרן ושני הדיינים היושבים עמו בדין.

בימים ההם, בעוד המתיתות הרבה אופפת את אווירה של צאנז, התקיימה שמחה במעונו של הרה"ק בעל 'דברי חיים'. בנו הרה"ק רבי **ישעי' מטשעוויב** בא בקשרי שידוכין עם נכדתו היתומה של הרה"ק רבי **יהושע מבעלזא**, בת לחתנו הרה"ק רבי **יחיאל העשיל מקרילאוויץ**, ולרגל השמחה בא הרה"ק מבעלזא לבקר בהיכלו של הרה"ק מצאנז. ביקשו אפוא חסידי צאנז מאת הרה"ק מבעלזא שיפציר ברבם - מחותנו, שיבקש נא רחמים בעד בנו, שייצא זכאי בדין, ושלא יתחלל שם שמים חלילה, במשפטו.

משנכנס אל הקודש והזכיר את הדבר, נשא בעל 'דברי חיים' את קולו הנרגש:

'הלא גם יוסף הצדיק ישב בבית האסורים, גם רבי מאיר מרוטנבורג, ואף גם רבי ישראל'טשע' - כשהכוונה להרה"ק רבי ישראל מרוזין. 'חילול ה' אינו אלא

מימי יוסף הצדיק ע"ה - הראשון מבני ישראל שיצא לגלות, ועד הגאולה השלימה, שאנו מקווים כי בוא תבוא בקרוב, היו צדיקי הדורות משתתפים בצערה של השכינה, ונוטלים במשא סבלה הקשה, בגלותה בין שבעים זאבים. רשימה ארוכה של צדיקים, מהם שכבר סיפרנו עליהם במאמרינו הקודמים, עברו את עמק הבכא ואת קושי השעבוד, כאשר טפלו עליהם שקר זדים, והושלכו על ידי מלכות הרשעה אל מחשכי המאסר, שם סבלו עינויים וחרפות רעב, רחמנא ליצלן. וכולם מקבלים עליהם עול גזירת שמים באהבה, ואף עושים אוזני שכלם כאפרסכת אל פנימיות הגזירה, לשמוע אל נהמת לבה של השכינה הקדושה המזדעקת מתוכה ומנהמת כיונה. וכך משתתפים כביכול עמה בצרתה, מרעיפים עליה טללי נוחם, ומקרבים ככל האפשר את הגאולה העתידה.

כזה היה הרה"ק רבי **אהרן מצאנז-קרייז**, בנו הרביעי של הרה"ק רבי **חיים מצאנז** - בעל 'דברי חיים'.

בהוראת רבו הרה"ק רבי **נפתלי צבי מראפשיץ**, קרא ה'דברי חיים' לבנו זה בשם 'אהרן', ולא נודע פשר הדבר. גם חותנו הגאון רבי **ברוך פרענקל תאומים מלייפניק** - בעל 'ברוך טעם', במכתב הברכה שכתב לו לרגל השמחה הביע את תמיהתו: 'וכי ממשפחת גרים אתה שאתה נותן שם מהחומש?!...'

רק כשנסתלק רבי אהרן לעולמו שכולו טוב, ביום ראש חודש אב - יומא דהילולא דאהרן כהנא קדישא ע"ה, הבינו כולם כי יש דברים בגו, מכבשי עולם הנשמות.

ואולם, עוד בימי חייו עלי אדמות, ניכר היה אותו צדיק כי הוא מתלמידיו של אהרן, 'אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה' במיוחד לאחר שהתמנה על ידי אביו הקדוש לכהן כרבה בפועל של העיר, בעוד הוא עצמו מתפנה לעסוק בהנהגת העדה והכלל. במידותיו שהיו כולן מקשה אחת זהה טהור, ניהל רבי אהרן את העיר על מי מנוחות, גם דיני תורה סבוכים ביותר שבאו לפני בית דינו הצדק, באו אל פתרונם בשלום באומנות מופלאה.

על מקומו זה נאבקו כוחות הסטרא-אחרא, ובקשו לבלע את הקודש.

לאוקמא שכינתא מעפרא

"שח לי חברי שחוא למד את הקונטרס וממש עניו אורו, שזה פעם הראשונה שחוא דבין מה זה שכינה מה זה גלות השכינה וזה לא העכערע ואכן וזה לכל יהודי והשכינה זה לא איזה צורה בדמות אישה בוכיה, ומאוד התחבר לזה בפנימיות נפשו בימי בין המצרים, וזיה אצלו אח"כ הקינת באופן אחר. והוא רץ בכולל וסיפר לכל חבריו שזה חוב קדוש לכל אחד לקנות הקונטרס של אש החסידות על בין המצרים ושזה פשוט לכל אחד וצריך להתחיל להתחבר מה זה שכינה הק"י"

[מתוך מכתב למערכת]

מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה'

איך עולים לעולם הביטול בתיבות 'טוב להודות לה'? האם גם אחד שיש לו צרות יסורים יכול להכריז "כי שמחתני ה' בפעליך", ואיך "יתפרדו כל פעלי און"?

אלפי ישראל זכו לטעום את נועם השבת עם הספר

"אש השבת"

מאמרים יקרים מיוסדים על 1,700 פניני חסידות
המעניקים את התשובה לשאלות הללו

ספר הכוזרי בעור־החסידות

מאמר שישי



שערים לעבודת הבורא
מתוך העמקה בספרי חסידות

אש העבודה

מאוצרותיו של מוה"ר יחיאל יהושע שיינפלד שליט"א

ממשפיעי "אש החסידות"

ואם כאן ישאל השואל, למה לי לעבוד את בוראי שענות רצופות בעמל ויגיעה, מוטב לי להיות יהודי פשוט עם חמימות והתלהבות. ועל כך יש להשיב כי העיקר הוא אכן החיות שבלב, אך כל אחד צריך להפעיל את העלקטער' לפי הרכב [קאר] שלו, ולעבוד את קונו לפי הכלים והכשרונות שחנן אותו הקב"ה.

וכתב ה'שפת אמת' (פר' ויקהל, תרמ"א) על דברי חז"ל 'אחד המרבה ואחד הממעיט' וזה לשון קדשו: "יתכן לפרש על המרבה כי הריבוי צריך שמירה שיהיה לשם שמים כראוי. ועיין בטור או"ח סי' א' שנראה ג"כ שהבין כך". והיינו שהחידוש הוא על 'אחד המרבה' שגם הוא רצוי לפני המקום...

כל אחד - לפי הכלים שלו

החיות הפנימית הנדרשת לכלי קטן, אינו מספיק עבור מאשין גדול, כל אחד צריך להכיר את נפשו ותכונותיו, את כשרונותיו ומידותיו, ולפי זה צריך להפעיל את עצמו לעבודת הבורא ית'.

כל אחד יודע ומכיר היכן נקודת החיבור הפנימית שלו עם הבורא ית'. יש אנשי מעשה שיש להם חיות מעבודה למעשה, יש בעלי רגש המקבלים חיותם מהתלהבות המידות ויש בעלי מחשבה המתפעלים מכל הבנה ועמקות חדשה. כל אחד לפי הכלי שלו צריך לעבוד את בוראו, אבל עם חיות והתלהבות ועם חיבור פנימי לה'.

ולכן אין מקום להכריע מה עדיף טפי, האם העמקת המוח או הרגשת הלב, כי החסידות לא באה לתת 'כלים' אלא להבעיר את הנשמה הפנימית, כל אחד בתוך הכלים שלו. אחד המעמיק ואחד המרגיש, ובלבד שיתחבר בלבבו לשמים. כל אחד לפי הכלים והכשרונות שחנן ה', ולפי מה שמרגיש מחובר על ידו לדביקות ה'.

ואיתא בדרשות הר"ן (דרוש ו) בזה"ל: וכי יתפתה [האדם] ויאמר לא יוכל להשיג זה השלימות כי אם בחכמה יתירה וידיעת התורה על השלימות. נשיבה ונאמר, אין ספק שתלמוד תורה שכרו גדול מאד, ואעפ"כ רואה בדברי רז"ל, שמי שמוסר גופו ונפשו להש"י וחושק בעבודתו, ישיג מדרגה גדולה [יותר] ממי שיהיה בתכלית החכמה. אמרינן בברכות (כ.) מאי שנא קמאי דמיתרחיש להו ניסא ומאי שנא בתראי דלא מתרחיש להו ניסא, אי משום תנוי, בשני דרב יהודה כולי תנוי בניזקין הוה, ואנן קא מתנינן שיתא סדרי וכו', והיתה התשובה אלא רחמנא לבא בעי. עכ"ד.

ויראתו של הרבי ר' זושא, עד שנתעלף בגודל חלישות דעתו.

וכך מסופר בספר הקדוש ישמח ישראל (ליקוטים): "כמו שאמר הרב הצדיק רבי יעקב ישראל ז"ל שעמד מאחורי כסא של הרה"ק מוהרש"ז מלאדי זצ"ל בערב יום כיפור, ושמע שאמר על הרה"ק ר' זושא זצלה"ה זי"ע כאשר הגביה עיניו לשמים ביום הכיפורים אחזו שלשול חזק עם דם ר"ל מחמת גודל היראה, ואמר על עצמו איך שהוא לומד ומתפלל ואיננו מתפעל מאומה, והתחיל לגנות עצמו איך שהוא רחוק מיראת ה', עד אשר נתעלף ונפל מכסאו".

ומתוך מעשה זה אנו למדים, כי מעט מהרגשת הלב הפנימית בהתפעלות אמיתית, חשובה באין ערוך מהתבוננות והעמקה.

הדבר דומה, לאחד שיש ברשותו רכב [קאר] גדול ומפואר, חדש ונוצץ, עם כל מיני שלמות ושכלולים, ויש ברשותו רכב נוסף, עלוב וישן נושן. אין כאן ספק מי חשוב יותר, ודאי הרכב החדש והמפואר עדיף טפי על הרב הישן והמיושן. אך כאשר נבדוק בפנימיותם, נגלה כי הרכב החדש אין בו עלקטער', הוא נוצץ ומפואר כלפי חוץ אך בפנימיותו אין בו מאומה. ואילו הרכב הישן, אכן עלוב ומיושן, אך בפנימיותו בוערת אש העלקטער' בתבערה גדולה.

וכאשר נשאל מי עדיף, האם רכב חדש או ישן, אי אפשר להכריע ולהצביע על אחד מהם, כי אין מביטים על החיצוניות אלא על הפנימיות, מי מחובר יותר אל כח החיות, למי יש עלקטער' בתוכו, ולפי זה מכריעים את השאלה.

וכך כתב ה'תולדות' (בן פורת יוסף קיט ע"ב) וז"ל: שמעתי משל איש אחד למד אצל צורף אומנתו, ואחר שלמדו האומנות רשם לו ברשימה סדר האומנות ולא רשם לו שישים גחלת של אש בתחילת המלאכה, כי הוא העיקר ואין צריך להזכירו, והוא טעה בזה וסבר וכו', והנמשל מובן, כי העיקר כשיש ניצוץ אש להתלהב.

ובלבד שיכוין לבו

על דרך זה אמרו חז"ל (מנחות קי.) 'אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים'. וכפי המסופר (ראה תנא דבי אליהו רבה פ"ט) על אנשים פשוטים שעשו את מעשיהם הפשוטים עם כל ההתלהבות והדביקות, והיו חשובים יותר מאנשים גדולים שעשו דברים גדולים ונכבדים אך בלי הרגשת הלב.

הרבי ר' זושא והרב בעל התניא

כהמשך למאמר האחרון, בו עלתה השאלה המרכזית: מה עדיף טפי, האם אמונה המיוסדת על הבנת השכל כדרך הרמב"ם, או שמא אמונה הנשענת על הרגשת הלב כדרך ספר הכוזרי, יש לציין כי על פי דרכי החסידות אי אפשר לענות על תשובה זו על ידי הכרעה לאחד מן הצדדים לכאן או לכאן, כי החסידות כוללת את שניהם גם יחדיו, וכדלהלן.

אנו יודעים שאצל המגיד ממעזריטש היו כמה וכמה תלמידים, כל אחד בדרכו והליכותיו. ביניהם היו שני תלמידים שלכאורה נדמו כמו שתי קצוות רחוקות זו מזו, הלא המה הרבי ר' זושא והרב בעל התניא, כאשר הרבי ר' זושא נודע בחסידותו, בפשטותו, בהתלהבותו, בשמחתו וגודל ענוותנותו, ואילו הרב בעל התניא נודע בגאונותו ועמקותו וידיעותיו.

כאשר עוסקים בשרפי קודש אלו, יש לדעת שאין לנו אפילו קצה השגה בדרכיהם ועבודתם של שני ענקי עולם אלו שהיו שלמים בכל קומתם, ולא הניחו דבר אחד, הן במוח והן בלב, שלא נתעסקו בו לצורך גבוה. הרבי ר' זושא היה מכריז על עצמו כעם הארץ שאינו יודע ללמוד, אך הרב בעל התניא מעטר אותו בתואר "שר התורה", כי מלבד מה שהיה גאון ושימש ברבנות למשך ט"ו שנה [ויש אומרים י"ג שנה], היה יודע את התורה בשורשה, וכפי המסופר בשפתי חסידים שאמר שיועד את הירושלמי מהיכן שהירושלמי יודע את זה, וכן מסופר שהסביר לחבריו במעזריטש מאמר נעלם בזה"ק והלכה מוקשית ברמב"ם לאחר שנגלו אליו הרשב"י והרמב"ם עצמם.

אף הרב בעל התניא שהיה נודע בעמקותו העצומה, כאיש מחשבה והתבוננות, היה מתגלגל תחת השולחן מגודל התלהבות בשעת קריאת שמע או בשעת אמירת דברי תורה.

נמצאת למד, כי שניהם היו שלמים הן במוח והן בלב, לא כמו שמנסים להציג את הרבי ר' זושא כעם הארץ עם לב חם, ואת הרב בעל התניא כבעל מוח עם עבודה פנימית בלבד.

"עד אשר נתעלף ונפל מכסאו"

מי לנו גדול כהרב בעל התניא בקדושתו ורוממותו, בעמקותו וחריפותו, ובכל זאת הרגיש עצמו כקליפת השום מול התלהבותו

שאלת השבוע (א)

"אני מרגיש התעלות גדולה בלימוד ספרי המוסר, ורציתי לדעת איזה תועלת אני חולך לקבל בלימוד ספרי חסידות בנוסף על לימוד ספר מוסר."

נ.פ.
אשדוד

אותנו
לקדושת הזמנים:

לא בכדי העיד החפץ חיים זי"ע לאחור מלחמות העולם הראשונה כשהמצב הרוחני ירד פלאים כשצעירי הצאן נמשכו אחרי פורקי עול למיניהם, שהחסידים שעמדו בפרץ והאירו את רוח החסידות הם שהחזירו את הדת על תילה.

בשנת ת"ר [כמאה שנה לאחר יסוד דרך החסידות] קם הגה"צ רבי ישראל סלנטר ז"ל וביקש לעורר את על העבודה שלב, ולשם כך יסד את 'תנועת המוסר' היא אמנם הועילה לשעתו במקצת אבל לא הצליחה להציל את ההמון מלהסחף אחר ההשכלה וכי"ב.

הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין זי"ע היה אומר: יכול אני להפוך את כל העולם לחסידים, אם הייתי מסביר להם את דרך החסידות בטוב טעם ודעת, אבל מה אעשה שחסידות אינה תורה של הסבר והבנה, חסידות היא תורה ואמונה, ואמונה היא למעלה מהדעת והשכל, אמור מעתה! כל דבר שרוצים להבינו בשכל אין לזה שום שייכות לתורת חסידות, אולי לתורת המוסר, כי המוסר מדבר לגוף ולנפש, ואילו החסידות מדבר לנפש ולנשמה, כשם שאי אפשר להסביר נשמה מהי, כך אי אפשר להסביר חסידות מהי, כשם שנשמה מאמינים בה וכפי האמונה כך מרגישים, כך היא החסידות, רק מי שנכנס לתוכה באמונה, זוכה להבין וגם להרגיש כי טוב סחרה מכל סחורה.

לכן אענה לשואל ואומר, אם אתה חפץ לדעת האם צריך ללמוד בנוסף ללימוד המוסר גם את תורת החסידות? את השאלה הזו אתה ורק אתה תוכל לענות! אם תמתין מללמוד את תורת החסידות עד שייסבירו לך את הנחיצות והכדאיות שבדבר, לעולם לא תגיע לזה!!! אתה תהיה גם בטוח שהשאלה היא כל כך חזקה עד שאין עליה אפילו תשובה! אבל אם תזכה ותעסוק בהם מתוך אמונה, ותבקשנה ככסף וכמטמונים, או אז תבין שהשאלה אינה שאלה כלל, אתה תתמלא רחמים על נפשך ותאמר: היכן הייתי עד היום??? ולכן יהיה מלא שמחה ושיר ושבחה להשי"ת שריחם עליך והאיר את עינך לכה"פ מהיום והלאה [כן, זהו תורת החסידות לקחת את העבר ולבנות מזה את העתיד!].

יהי רצון שנזכה ללמוד וללמד לשמור ולעשות את כל דברי התורה באהבה ושמחה על דרך תורת החסידות מהבעש"ט הק' וכל תלמידיו זי"ע עד דורנו אנו ועד בכלל שליט"א.

בכ"ר
יוסף צבי רכניצר
בני ברק

שואר"ץ ודורשין בחסידות

רב שיח בעבודת ה'



[מתלמידי הגר"א].

למרות שכל אחד מהם הלך על פי דרכו, ולפעמים היו גם וויכוחים גדולים ביניהם על משנתם של כל אחד, עכ"ז האהבה ואחוה שהיה בין שניהם היתה לשם דבר ולדוגמא לכל אנשי ירושלים איך שכולנו בני איש אחד נחנו, הם למדו יום יום בחברותא שעות רצופות בשטיבלעך בבית ישראל (כיום שטיבל א) כאשר רבים עומדים מרחוק לראות את המראה הגדול והנפלא הזה. פעם אחת ישב לו ר' וועלוועל במקומו והמתין לר' נטע שיבוא, וכשראה אותו מרחוק כשהוא נכנס בפתח החדר מיד צעק לעברו בקול רם: ר' נטע! די מיינסט טאקע אז ביז דער בעש"ט איז נישט געקומען אין גן עדן איז דער גן עדן גיווען פוסט??? [האם אתה חושב שעד שהבעש"ט לא נכנס לגן עדן הוא היה ריק? כלומר אל תחשוב שהעולם התחיל מהבעש"ט, גם קודם לכן היו הרבה צדיקים שמקום מנוחתם בגן עדן...], ר' נטע שהיה זהיר ביותר על כל חושי נזדעזע קצת למשמע הדברים, הוציא מכיסו טבק ושאל עמוקות ואף כיבד את ר' וועלוועל להריח, אח"כ אמר לו: ח"ו ח"ו בודאי שהיו שם צדיקים גם קודם לכן, אבל מאז שנכנס לשם הבעש"ט זי"ע איז גיווארן גישמאק צו זיצן דארט... [נהיה נעים ונחמד לשבת שם].

לכשתמצי לומר זהו 'תורת החסידות'! לעשות את התורה ועבודת השם גישמאק - נעים ונחמד, תרי"ג המצוות שציונו הבוית"ש הם אינם תרי"ג בעיות שצריכים ללמוד בגמרא ובשו"ע ובספרי המוסר כדי לדעת איך להתמודד עם הבעיות הללו, שהרי אם לא נדע היטב את כל פרטי ודקדוקי ההלכה ולא נקיים את המצוות כהלכתם, איז ואבוי מה שמחכה לנו, אש הגיהנום תשרוף אותנו ללא שום רחמנות, וכדאי מאד שנקיימם כדת וכדין, כי אז נזכה לרב טוב הצפון לצדיקים. בתורת החסידות תרי"ג מצוות הם תרי"ג **מתנות טובות ועצות נאמנות איך להתקרב ולהתדבק בה'**, כל מצוה היא היא שלב בסולם העליה של 'אני קרבת אלקים לי טוב', כל מצוה בין אם זה מצות לא תעשה ובין מצות עשה, כולם תכליתם להכניע ולבטל את כל ישויות האדם עד קצה האחרון, ולהיות בטל ומבוטל בתכלית הביטול לרצון ה', בכל דבר מצוה שעוסקים בה ובמיוחד בלימוד התורה הק' אנחנו מתעסקים ברצון העליון, היש לך טעם ונועם יותר מזה?

את הגישמאק והנעימות שהחסידות הכניסה בתורת ומצוות ה' אי אפשר להסביר בשום אופן, אפשר רק לומר 'טעמו וראו כי טוב ה' ככל שהטעימה תהיה גדולה יותר כך הנפש לא תמלא, החסידישער לערנען והחסידישער עבודה הוא דבר שמביא אושר וסיפוק רוחני שלא מעלמא הדין מחד גיסא, ולאידך גיסא הוא מגביר את החשק והרצון לעוד ועוד, בבחינת צמאה לך נפשי כמה לך בשיר... (ראה עיקרי הדברים ב'פרי הארץ' עה"פ אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה).

עוד דוגמא אחת איך תורת החסידות מכשירה ומכינה

כבוד מערכת אש החסידות, שלו' רב לכל אוהבי תורתך. דבר בעתו מה טוב, בפרשת השבוע נאמר: 'כל אשר יבוא באש תעבירו באש'. כאשר אש היצר בוער בראש כל חוצות, והאש מתלקחת ומתפשטת לכל בתי העיר, אין דבר טוב יותר מאשר זעך קאכן מיט 'אש החסידות' כי באש החסידות אפשר לשרוף ולכלות ולהעביר את אש היצר, ואי לזאת אפתח בכבוד האכסניא - אכסניא רבתי של אש החסידות, כה לחי, עלו והצליחו, לשרוף ולכלות כל מריע, באש תחת אש, וכך הוא דרכו של הקב"ה כאמור: כי אתה ה' באש הצתה [זהו אש היצר] ובאש אתה עתיד לבנותה [זהו אש התורה והחסידות]. על דבר השאלה שנשאלה בבי מדרשא של 'אש החסידות' אודות חשיבות לימוד ספרי חסידות בנוסף ללימוד ספרי מוסר.

יראתי בפצוטי שיח, ויהי רצון שלא יאמר פינו דבר שלא כרצונו. בין האריות שבחבורת תלמיד תלמידי הבעש"ט זי"ע היה הרה"ק רבי מנחם מענדל מויטבסק בעל הספר הקדוש 'פרי הארץ' זי"ע. באחד מאגרותיו הק' (מכתב כג) הוא כותב בלשונו הק': 'הי' דבר ה' ביד הבעש"ט זי"ע, ויגזר אומר ויקם, ומהקדמונים לא קם כמוהו, ואחריו לעפר מי יקום' בלי שום ספק שדבריו הק' 'ואחריו לעפר מי יקום' כלול גם שאין לנו שום מושג והבנה באור תורת הבעש"ט, והוא הדרה דלא אפשר למפרט בשפוטא, קודם שלומדים ומתבוננים בספרי החסידות, אי אפשר להסביר לאדם מה יש שם, כמו שאי אפשר להסביר לעוור מהו צבע, ואילו לאחר שלומדים את ספרי החסידות אין צורך להסביר, כל מי שרק נוגע בקלאמקע של ספרי החסידות הקדושים מיד רואה וגם מרגיש את האור כי טוב הגנוז בה האור של שבעת הימים שגנוזו הקב"ה לצדיקים לעתיד לבוא, [כמובן שכל אחד לפום דרגה דיליה, ולפום צערא אגרא], וכפי שרמזו בספה"ק (עיין תפארת שלמה ועוד) שהכוונה שהצדיקים העתידים לבוא הם יגלו את אור הגנוז.

ואם באור הגנוז עסקין איך אפשר לבאר את תוכנה ומהותה אשר היא ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים. אחת אומר, שכל תורה שלומדים אותה הן בנגלה והן בנסתר, הן בגמרא והן בהלכה, הן במוסר והן באגדה, וכו' וכו', התורה שלומדים לפני שמבינים [במקצת] את תורת החסידות, והתורה שלומדים אחר לימוד ספרי החסידות, איננה אותה תורה שמבינים מיט א חסידישע מוח, הכל נראה אחרת ונשמע אחרת, המסרים והלקחים הם לא מעלמא הדין, הם מעלמא טבא - מעלמא דאחי, ולא קרב זה אל זה כלל ועיקר.

בין בני העלייה מיקירי קרתא בירושלים של מעלה היו הני תרי צנתרי דדהבא ה"ה הרב הגאון החסיד המפואר רבי נטע ציינווירט ז"ל והרב הגאון הקדוש רבי וועלוועל צ'ציק ז"ל. הג"ר וועלוועל היה תלמיד חכם מופלג מאד ובן עלייה, עליהם אמר הגרי"ז: רבי נטע הוא מנקי הדעת שבירושלים הראוי לכינוי "חסיד" ולעומתו רבי וועלוועל ראוי לכינוי "גר"אניק"

קוראי "נהורא" מוזמנים לשלוח שאלות ותשובות, רעיונות ומראי מקומות, למערכת עד יום שני בערב. אי"ה נמשיך להשיב על השאלה הנכחית בשבועות הבאים.
את השאלות והתשובות אפשר למסור עד יום ב' בצהריים: בפקס 153-2-502-1864 | פל. 0533-120-760 | או באימייל A33613613@gmail.com
נדגיש, כי אין הבמה מיועדת לנושאים שיש בהם חילוקי מנהגים בחצרות החסידים, או למנהגים ונוסחאות וענייני יוחסין וכיוצא, אלא לבירור משנת החסידות וענייני עבודה שיוסדות בבית מדרשו של הבעש"ט זי"ע.